

ДОСВІД РОБОТИ СІМФЕРОПОЛЬСЬКОЇ РАЙОННОЇ ЦБС

*Шановна редколегіє!
Уважно читаємо журнал „Бібліотечна планета“.
Особливе зацікавлення викликає рубрика
„Як живеш, сільська бібліотеко?“
Вирішили й ми поділитися своїм досвідом діяльності
у непростих умовах сьогодення.*

Сімферопольська районна ЦБС – одна з найбільших в Автономній Республіці Крим. До неї входять 51 сільська філія, 3 селищні книгозбірні, бібліотеки районна та для дітей. Філії працюють у нелегких умовах: бракує коштів на комплектування, немає опалення, багато приміщень потребують ремонту. Втім читачів своїх ми не розгубили.

Щорічно бібліотеки ЦБС відвідують понад 35 тис. користувачів, книговидача становить більше 710 тис. примірників, відвідуваність – понад 222 тис. Ці показники свідчать, що сільським жителям книгозбірні потрібні. Наші постійні читачі – студенти, школярі, вчителі, пенсіонери. Часто звертаються до бібліотек представники місцевої влади, які здебільшого цікавляться свіжою періодикою, законодавчими документами.

Виконуючи дозвілєві функції, ми використовуємо досвід роботи клубів любителів книги. В ЦРБ читачі об'єдналися у „Клуб шанувальників детективів“ і „Клуб шанувальників жіночого роману“. Їхні учасники обмінюються книгами, після прочитання дарують їх бібліотеці. Таким чином за 2004 рік абонемент ЦБ поповнився 204 примірниками видань на суму 796 грн. Клуб любителів книги діє у бібліотеці-філії с. Широке. Там подаровано 129 примірників на 953 грн.

Доброчинна акція „Подаруй бібліотеці книгу“ стала постійною в бібліотеках району, і це дозволило поповнити фонди більш ніж 1 000 книг. Популярності філій сприяють тісний зв'язок і співробітництво з клубами, школами, громадськими організаціями. Так працюють у селах Каштанове, Новоандріївка, Кленів-

ЯК ЖИВЕШ, СІЛЬСЬКА БІБЛІОТЕКО?

Т. Гончарук, Л. Чернікова

ка, Краснолісся, Лікарственне, Малецьке, Укромне, Новоселівка, Широке.

Бібліотеки ЦБС беруть активну участь у Міжнародному пісенному фестивалі „Пісня над Булганаком“, республіканському фестивалі „Лаванда“, районному фольклорному святі „Ой, на Івана, ой, на Купала“.

Підведення підсумків роботи за рік у ЦБС традиційно відбувається за участю представників органів влади, провідних бібліотек АР Крим, спонсорів. Під час цих зустрічей, що проходять у формі діалогу, визначаються і обговорюються шляхи розвитку та вдосконалення діяльності бібліотек.

В останньому такому заході взяли участь начальник управління соціально-культурних закладів Міністерства культури АР Крим Е. Емірова, директор Кримської республіканської універсальної наукової бібліотеки ім. І. Я. Франка Л. Дроздова, заступник директора Республіканської кримськотатарської бібліотеки ім. І. Гаспринського, куратор району Н. Курштов, начальник відділу культури Сімферопольської райдержадміністрації Т. Паламарчук, спонсори та ін. Виступали благодійники, зокрема, добродій Трофімов передав ЦБС 70 книг із власної бібліотеки, а представник спонсорів з селища Гвардійське С. Підкоритов подарував ЦБ магнітофон „Самсунг“. Відбулася презентація „Історії бібліотеки селища Гвардійське“, історичні факти для якої збиралися по крихтах впродовж багатьох років. На завершення зустрічі було влаштовано «капусник» за сторінками життя й діяльності філій із елементами сатири і гумору. У фіналі прозвучали бібліотечні частівки у виконанні співробітників ЦБ.

НА ДОПОМОГУ ФАХІВЦЯМ БІБЛІОТЕК

НЕЩОДАВНО побачили світ три випуски видання „Примірна тематика семінарів працівників районних і міських бібліотек“, що підготовлені Національною парламентською бібліотекою України. Ці видання вийшли в якісно новому форматі і містять повноцінні матеріали для підготовки та проведення семінарів бібліотечних працівників та наступної організації роботи з напрямів, що розглядаються.

У першому з них – **«Формування бібліотечного фонду. Маркетинговий підхід»** (матеріал підгот.: Н. Гудімова, І. Цуріна. – К., 2006. – 31 с.) – вміщено примірний варіант доповіді „Маркетинговий підхід до формування фондів публічних бібліотек“, консультацію „Практичні дії бібліотеки щодо впровадження маркетингової концепції“. Корисними стануть додатки (щодо підготовки та проведення Тижня якості; з досвіду вивчення фонду, анкети тощо).

«Публічна бібліотека як центр сімейного читання» (матеріал підгот. М. Талалаєвська. – К., 2006. – 60 с.) – назва другого випуску серії. Робота з сім'ями, організація їхнього читання – це давній традиційний напрям діяльності публічних бібліотек. Та сьогодні він потребує більш сучасних підходів. Дане видання допоможе не тільки провести семінар, але й організувати діяльність бібліотеки як центру сімейного читання. У випуску пропонуються лекція «Публічна бібліотека як центр сімейного читання», консультації для бібліотекарів та батьків, рекламні матеріали бібліотек, примірне положення про бібліотеку сімейного читання, розробки комплексних цільових програм, список офіційних документів, що регламентують правовідносини у сім'ї.

СТОРІНКА МЕТОДИСТА

Третій випуск **«Україна – шлях до Європи»** (ма-

С. Кравченко

теріал підгот. С. Кравченко. – К., 2006. – 51 с.) присвячено актуальній проблемі часу – інтеграції України в європейський простір. Це видання дозволить бібліотекарям зорієнтуватися у даному питанні, з нього вони дізнаються про те, як було створено Європейський Союз, які засади його функціонування, напрями роботи тощо. Випуск включає консультації „Європейське бачення публічної бібліотеки“, „Форми та методи роботи публічних бібліотек з популяризації матеріалів щодо ЄС та євроінтеграції України“ та ін. У ньому також висвітлено аспекти інформаційно-бібліографічної роботи бібліотек з даного питання. У додатках вміщено розробки анкет, книжкової виставки, вікторин, конкурсів, ігор і т. ін. Деякі форми, пропоновані у цьому виданні, вже апробовано бібліотеками.

Статистичний збірник «Бібліотечна Україна в цифрах (2004 – 2005)» (підгот. М. Талалаєвська. – К., 2006. – 37 с.) дає повну інформацію про національні, державні, обласні універсальні наукові, публічні бібліотеки усіх 27 регіонів України за період 2004-2005 рр. Включає відомості щодо мережі бібліотек, їхніх фондів, кількості користувачів. Також містить дані стосовно кількості бібліотечних працівників, технічних засобів та коштів бібліотек. Дані розміщено в порівнянні 2004 та 2005 років. Інформація, включена у щорічник, подана на основі відомостей, надісланих із регіонів офіційними органами.

Зусиллями НПБ України упорядковано український сегмент щорічної Міжнародної кримської конференції

"Бібліотеки та інформаційні ресурси у сучасному світі науки, культури, освіти і бізнесу". Які питання хвилюють сьогодні українських бібліотекарів? Які нагальні проблеми у бібліотечній спільноті? Над чим працюють фахівці книгозбірень? Як вирішуються окремі проблеми в окремих бібліотеках? Які здобутки можна предствити світовій бібліотечній спільноті? Інформацію про це та багато іншого вміщено у виданні **"Бібліотеки України в Криму-2006: 36. доповідей і виступів науковців і фахівців України на Міжнародній наук.-практ.**

конф. "Крим-2006", червень, 2006 р., м. Судак, АРК" (уклад. С. Басенко. – К., 2006. – 195 с.).

У збірнику, зокрема, висвітлюються особливості діяльності інформаційних закладів, бібліотечного обслуговування, забезпечення доступу громадян до інформації, розвиток сучасних інформаційних технологій, проблеми фахового забезпечення тощо.

АКТИВНІ ФОРМИ РОБОТИ З ЧИТАЧАМИ

В останні роки фахівці бібліотечної справи відчули необхідність у певній модернізації форм спілкування з юнацькою аудиторією і почали приділяти особливу увагу оновленню методичних підходів до роботи з популяризації творів друку, урізноманітнюючи її.

Акцент зробили на новизні у назві заходу, методиці його проведення, привнесенні елементів театралізації, ігрових моментів при поданні інформації, на активній участі читачів у заході і т. ін. І вже перші результати підтвердили доцільність роботи саме в цьому напрямі.

Як виявилось, прагнення бібліотекарів співпадають з бажаннями читачів, які хочуть спілкуватися, реалізовувати свої особисті інтелектуальні якості, збагачуватися новою інформацією в динамічній інтерактивній формі. Тобто фахівці, готуючи ці заходи, мають підходити до їхньої організації неформально: вивчати читачькі інтереси та літературні уподобання, шукати цікаві теми, не обмежуватися лише навчальними програмами або відомими авторами та їхніми творами, „трафаретами” розроблених літературних конкурсів, а спонукати юнацтво до різноманітного читання, творчого мислення.

Пропонуємо декілька заходів, які могли б урізноманітнити роботу з користувачами.

Міні-конкурс „Хто автор?” (доцільно проводити з невеликими групами читачів на абонементі). Поряд із декількома портретами відомих письменників наклеїти кишеньки і вкласти туди в різнобійні картки з їхніми прізвищами та назвами творів. Читачі по черзі повинні витягати ці картки, називати авторів і правильно вибрати написані ними книги. Журі оцінює знання кожного учасника і час, витрачений на виконання завдання. По завершенні конкурсу оголошуються імена переможців.

Літературно-географічна гра „Де і з ким це відбулося?”. На карті необхідно позначити місця, де проходили ті чи інші події, описані в книгах, копії титульних сторінок яких розміщено поряд. Учасникам гри за жеребом потрібно вибрати певну позначену точку на карті і підібрати до неї правильні „титульні” сторінки, а потім пояснити свій вибір.

Поетичний конкурс „Віднови вірш”. Рядки різних невеличких віршів відомих українських поетів, наприклад із шкільної програми, написати на окремих смужках і покласти в конверти. Учасники заходу мусять їх скласти в правильний текст, а журі – оцінити їхні знання. Цей конкурс можна ускладнити, якщо до конверта покласти рядки з двох віршів або запропонувати його шанувальникам поезії певного автора. Захід розраховано на 2-3 учасників.

„Концерт-ромашка”. На пелюстках великої паперової ромашки написати жартівливі завдання: скласти частівку про „поганого” користувача, веселе оповідання про бібліотеку, виконати пантоміму, яка відобразить якийсь момент спілкування двох читачів тощо.

Літературна головоломка „Розпізнайте, хто я?”. Один із учасників вибирає відомий літературний персонаж (коло героїв творів можна заздалегідь скоротити, обравши один жанр: детектив, казку, драматургію), а інші задають йому всілякі запитання, намагаючись визначитись, хто він такий. „Герой” на всі запитання повинен відповідати однозначно: „так”, „ні”, „приблизно”, „холодно”, „гаряче” тощо. Перемагає той із учасників,

хто першим вгадає персонажа.

Літературна

подорож „Невідомими стежками”. Для проведення заходу необхідно намалювати велику карту подорожі з кружків різного кольору, яким позначено запитання з тієї чи іншої галузі знання або інше завдання. Наприклад, червоним кольором буде позначено запитання з української літератури, жовтим – зі світової, зеленим – географії, синім – історії, білим – фольклору, чорним – пропуск ходу. Також потрібно зробити побільше кубиків з цифрами, яким буде визначатися „швидкість” просування по маршруту. Серед читачів слід підібрати 3-4 різносторонньо підготовлених учасників для двох команд (у крайньому разі – двох гравців-універсалів). Команди кидають кубик по черзі. Якщо відповідь невірна, команда (гравець) повертається на попередню позицію або пропускає наступний хід. Один із членів журі прапорцями або фішками помічає місцезнаходження команд на карті. Переможцем стає команда, яка перша дістається кінцевого пункту подорожі.

„Літературний колаж”. У період підготовки заходу доцільно розробити анкету, яка допоможе виявити найбільш популярних серед користувачів авторів вітчизняної і зарубіжної літератури, улюблену тематику, героїв книг, уміння аналізувати і робити висновки з прочитаного. У програму літературного колажу можна включити бібліографічний огляд, використавши прийом „живих анотацій”. Суть його полягає в тому, що герой книги сам представляє себе. Для цього читачі, які мають акторські здібності, хорошу дикцію, заздалегідь готують розповіді про героя від першої особи, деякі атрибути його одягу.

Одним із компонентів літературного колажу може бути експрес-інформація. Важливим моментом є те, що бібліотекарі повинні не тільки інформувати про невідомі або маловідомі цікаві факти з біографії вітчизняних і зарубіжних письменників, а й пропонувати всім присутнім доповнити розповідь своєю інформацією.

Літературний колаж може завершитися конкурсом на краще складання оповідання. Для проведення конкурсу заздалегідь розробляються його умови, читачів знайомлять з домашніми завданнями, пропонують їм спробувати себе у ролі письменника, написати і проілюструвати свій твір. Переможців конкурсу визначає журі.

„Аукціон книги”. Вже сама назва заходу є своєрідною рекламою для читачів. Аукціон – означає продаж з торгів, де товар купується за найвищу із запропонованих ціну. Цей захід доречно проводити з метою презентації нових надходжень до бібліотеки та підвищення попиту на них. Вибираються 5-7 книг-„лотів”, що на даний період є бестселерами або користуються попитом серед різних груп читачів: школярів, студентів, шанувальників детективів, пригодницьких романів, „фентезі” тощо. На аукціоні найвища ціна визначається активністю користувачів та їхніми правильними відповідями. За цими ознаками ведучий заходу і його помічники з читачького активу встановлюють „покупця” певної книги, який одержує першочергове право на її читання.

Використання характерної атрибутики – гонга, молотка, які матимуть учасники „торгів”, – допоможе створити атмосферу азарту і справжнього аукціону.